

1. මූල්‍ය ප්‍රකාශන

1.1 තත්ත්වගණනය කළ මතය

ජාතික ව්‍යවසාය සංවර්ධන අධිකාරියේ (“අධිකාරිය”) 2022 දෙසැම්බර් 31 දිනට මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශනය සහ එදිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා වූ විස්තීර්ණ ආදායම් ප්‍රකාශනය, හිමිකම් වෙනස්වීමේ ප්‍රකාශනය සහ එදිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශනය සහ මූල්‍ය ප්‍රකාශනවලට අදාළ සටහන්, සාරාංශගත වැදගත් ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තිවලින් සමන්විත 2022 දෙසැම්බර් 31 දිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා වූ මූල්‍ය ප්‍රකාශන ශ්‍රී ලංකා ප්‍රජාතාන්ත්‍රික සමාජවාදී ජනරජයේ ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 154(1) ව්‍යවස්ථාව සමඟ සංයෝජිතව කියවිය යුතු 2018 අංක 19 දරන ජාතික විගණන පනතේ සහ 1971 අංක 38 දරන මුදල් පනතේ විධිවිධාන ප්‍රකාරව මාගේ විධානය යටතේ විගණනය කරන ලදී. පාර්ලිමේන්තුව වෙත ඉදිරිපත් කළ යුතු යැයි මා අදහස් කරන මාගේ අදහස් දැක්වීම් හා නිරීක්ෂණයන් මෙම වාර්තාවේ දැක්වේ.

මෙම වාර්තාවේ 1.5 ඡේදයේ දක්වා ඇති කරුණුවලින් වන බලපෑම හැර, අධිකාරියේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන තුළින් 2022 දෙසැම්බර් 31 දිනට මූල්‍ය තත්ත්වය සහ එදිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා එහි මූල්‍ය කාර්යසාධනය හා මුදල් ප්‍රවාහ සත්‍ය හා සාධාරණ ලෙස දැක්වෙන අයුරින් ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතීන්ට අනුකූලව මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කර ඇති බව මා දරන්නා වූ මතය වේ.

1.2 තත්ත්වගණනය කළ මතය සඳහා පදනම

මෙම වාර්තාවේ 1.5 ඡේදයේ දක්වා ඇති කරුණු මත පදනම්ව මාගේ මතය තත්ත්වගණනය කරනු ලැබේ.

ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිතීන්ට (ශ්‍රී.ලං.වි.ප්‍ර.) අනුකූලව මා විගණනය සිදු කරන ලදී. මෙම විගණන ප්‍රමිති යටතේ වූ මාගේ වගකීම, මෙම වාර්තාවේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය සම්බන්ධයෙන් විගණකගේ වගකීම යන කොටසේ තවදුරටත් විස්තර කර ඇත. මාගේ තත්ත්වගණනය කළ මතය සඳහා පදනමක් සැපයීම උදෙසා මා විසින් ලබාගෙන ඇති විගණන සාක්ෂි ප්‍රමාණවත් සහ උචිත බව මාගේ විශ්වාසයයි.

1.3 මූල්‍ය ප්‍රකාශන සම්බන්ධයෙන් කළමනාකරණයේ සහ ඊට සම්බන්ධ පාලනය කරන පාර්ශවයන්ගේ වගකීම්

මෙම මූල්‍ය ප්‍රකාශන ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතීන්ට අනුකූලව පිළියෙල කිරීම හා සාධාරණ ලෙස ඉදිරිපත් කිරීම සහ වංචා හෝ වැරදි හේතුවෙන් ඇතිවිය හැකි ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන්ගෙන් තොරව මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමට හැකිවනු පිණිස අවශ්‍ය වන අභ්‍යන්තර පාලනයන් තීරණය කිරීම කළමනාකරණයේ වගකීම වේ.

මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමේදී, අධිකාරිය අඛණ්ඩව පවත්වාගෙන යාමේ හැකියාව තීරණය කිරීම කළමනාකරණයේ වගකීමක් වන අතර, කළමනාකාරිත්වය අධිකාරිය ඇවර කිරීමට අදහස් කරන්නේ නම් හෝ වෙනත් විකල්පයක් නොමැති විටදී මෙහෙයුම් නැවැත්වීමට කටයුතු කරන්නේ නම් හැර අඛණ්ඩ පැවැත්මේ පදනම මත ගිණුම් තැබීම හා අධිකාරියේ අඛණ්ඩ පැවැත්මට අදාළ කරුණු අනාවරණය කිරීමද කළමනාකරණයේ වගකීමකි.

අධිකාරියේ මූල්‍ය වාර්තාකරණ ක්‍රියාවලිය සම්බන්ධව පරීක්ෂා කිරීමේ වගකීම, සම්බන්ධ පාර්ශව විසින් දරනු ලබයි.

2018 අංක 19 දරන ජාතික විගණන පනතේ 16(1) උප වගන්තිය ප්‍රකාරව, අධිකාරියේ වාර්ෂික සහ කාලීන මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමට හැකිවන පරිදි ස්වකීය ආදායම්, වියදම්, වත්කම් හා බැරකම් පිළිබඳ නිසි පරිදි පොත්පත් හා වාර්තා පවත්වාගෙන යා යුතුය.

1.4 විගණන විෂය පථය

සමස්තයක් ලෙස මූල්‍ය ප්‍රකාශන, වංචා සහ වැරදි නිසා ඇතිවන ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන්ගෙන් තොර බවට සාධාරණ තහවුරුවක් ලබාදීම සහ මාගේ මතය ඇතුළත් විගණන වාර්තාව නිකුත් කිරීම මාගේ අරමුණ වේ. සාධාරණ සහතිකවීම උසස් මට්ටමේ සහතිකවීමක් වන නමුත්, ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිති ප්‍රකාරව විගණනය සිදු කිරීමේදී එය සැමවිටම ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන් අනාවරණය කරගන්නා බවට වන තහවුරු කිරීමක් නොවනු ඇත. වංචා සහ වැරදි තනි හෝ සාමූහික ලෙස බලපෑම නිසා ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන් ඇතිවිය හැකි අතර, එහි ප්‍රමාණාත්මක භාවය මෙම මූල්‍ය ප්‍රකාශන පදනම් කරගනිමින් පරිශීලකයන් විසින් ගනු ලබන ආර්ථික තීරණ කෙරෙහි වන බලපෑම මත රඳා පවතී.

ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිති ප්‍රකාරව විගණනයේ කොටසක් ලෙස මා විසින් විගණනයේදී වෘත්තීය විනිශ්චය සහ වෘත්තීය සැකමුසුබවින් යුතුව ක්‍රියා කරන ලදී. මා විසින් තවදුරටත්,

- ප්‍රකාශ කරන ලද විගණන මතයට පදනමක් සපයා ගැනීමේදී වංචා හෝ වැරදි හේතුවෙන් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ඇති විය හැකි ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන් ඇතිවීමේ අවදානම් හඳුනාගැනීම හා තක්සේරු කිරීම සඳහා අවස්ථාවෝචිතව උචිත ගණන පරිපාටි සැලසුම් කර ක්‍රියාත්මක කරන ලදී. වරදවා දැක්වීම හේතුවෙන් සිදුවන ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන්ගෙන් සිදුවන බලපෑමට වඩා වංචාවකින් සිදුවන්නා වූ බලපෑම ප්‍රබල වන්නේ ඒවා දුස්සන්ධානයෙන්, ව්‍යාජ ලේඛන සැකසීමෙන්, වෙනත්තාත්වික මඟහැරීමෙන්, වරදවා දැක්වීමෙන් හෝ අභ්‍යන්තර පාලනයන් මඟ හැරීමෙන් වැනි හේතු නිසා වන බැවිනි.
- අභ්‍යන්තර පාලනයේ සඵලදායීත්වය පිළිබඳව මතයක් ප්‍රකාශ කිරීමේ අදහසින් නොවුවද , අවස්ථාවෝචිතව උචිත විගණන පරිපාටි සැලසුම් කිරීම පිණිස අභ්‍යන්තර පාලනය පිළිබඳව අවබෝධයක් ලබාගන්නා ලදී.
- භාවිතා කරන ලද ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තිවල උචිතභාවය , ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුවල සාධාරණත්වය සහ කළමනාකරණය විසින් කරන ලද සම්බන්ධිත හෙළිදරව් කිරීම් අගයන ලදී.
- සිද්ධීන් හෝ තත්ත්වයන් හේතුවෙන් අධිකාරියේ අඛණ්ඩ පැවැත්ම පිළිබඳ ප්‍රමාණාත්මක අවිනිශ්චිතතාවයක් තිබේද යන්න සම්බන්ධයෙන් ලබාගත් විගණන සාක්ෂි මත පදනම්ව ගිණුම්කරණය සඳහා ආයතනයේ අඛණ්ඩ පැවැත්ම පිළිබඳ පදනම යොදා ගැනීමේ අදාලත්වය තීරණය කරන ලදී. ප්‍රමාණවත් අවිනිශ්චිතතාවයක් ඇති බවට මා නිගමනය කරන්නේ නම් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ඒ සම්බන්ධයෙන් වූ හෙළිදරව්කිරීම් වලට මාගේ විගණන වාර්තාවේ අවධානය යොමු කළ යුතු අතර, එම හෙළිදරව්කිරීම් ප්‍රමාණවත් නොවන්නේ නම් මාගේ මතය විකරණය කළ යුතුය. කෙසේ වුවද, අනාගත සිද්ධීන් හෝ තත්ත්වයන් මත අඛණ්ඩ පැවැත්ම අවසන් වීමට හැකිය.
- මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ව්‍යුහය හා අන්තර්ගතය සඳහා පාදක වූ ගනුදෙනු හා සිද්ධීන් උචිත හා සාධාරණව ඇතුළත් වී ඇති බව සහ හෙළිදරව් කිරීම් ඇතුළත් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල සමස්ථ ඉදිරිපත් කිරීම අගයන ලදී.

හැකිතාක් දුරට හා අවශ්‍ය ඕනෑම විටෙක පහත සඳහන් දෑ පරීක්ෂා කිරීම සඳහා විගණන විෂය පථයද පුළුල් කර ඇත.

- තොරතුරු ඉදිරිපත් කිරීම සම්බන්ධයෙන් බලන කළ අධිකාරියේ කාර්යයන් අඛණ්ඩව ඇගයීමට හැකිවන පරිදි එහි සංවිධානය, පද්ධති, පරිපාටි, පොත්පත්, වාර්තා හා වෙනත් ලියකියවිලි විධිමත්ව හා ප්‍රමාණාත්මකව සැලසුම් කර තිබේද යන බව සහ එකී පද්ධති, පරිපාටි, පොත්පත්, වාර්තා හා වෙනත් ලියකියවිලි ඵලදායී ලෙස පවත්වාගෙන යනු ලැබේ ද යන බව;
- යම් අදාළ ලිඛිත නීතියකට හෝ අධිකාරියේ පාලක මණ්ඩලය විසින් නිකුත් කරන ලද වෙනත් පොදු හෝ විශේෂ විධානයකට අනුකූලව, අධිකාරිය ක්‍රියා කර ඇති බව,
- සිය බලතල, කර්තව්‍ය සහ කාර්යයන්ට අනුකූලව කටයුතු කර ඇති බව,
- සම්පත් සකසුරුවම් ලෙස, කාර්යක්ෂම ලෙස සහ ඵලදායී ලෙස කාලසීමාවන් තුළ සහ අදාළ නීතිරීතිවලට අනුකූලව ප්‍රසම්පාදනය කර භාවිතා කර ඇති බව,

1.5 මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීම සම්බන්ධයෙන් වූ විගණන නිරීක්ෂණ

1.5.1 මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීම පිළිබඳ අභ්‍යන්තර පාලනය

ගනුදෙනු කළමනාකාරිත්වයේ පොදු සහ නිශ්චිත අධිකාරිබලය සහිතව ක්‍රියාත්මක කිරීම, අදාළ වන වාර්තාකරණ ප්‍රමිතිවලට අනුකූලව මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමට අවශ්‍ය වන පරිදි ගනුදෙනු සටහන් කිරීම සහ වත්කම් සඳහා ගිණුම් කටයුතුභාවය පවත්වාගෙන යාම, කළමනාකාරිත්වයේ පොදු සහ නිශ්චිත අධිකාරි බලය සහිතව පමණක් වත්කම්වලට ප්‍රවේශ වීම, සටහන් කරන ලද වත්කම් සඳහා වූ ගිණුම්කටයුතුභාවය පවත්නා වත්කම් සමඟ සාධාරණ කාල වකවානුවලදී සැසඳීම සහ වෙනස්කම් ඇතොත් ඒවා සම්බන්ධයෙන් නිසි පියවර ගැනීම ආදිය සඳහා සාධාරණ තහවුරුවක් ලබාගැනීමට ප්‍රමාණවත් “මනාලෙස සැලසුම් කරන ලද” අභ්‍යන්තර ගිණුම්කරණ පාලන පද්ධතියක් ආයතනය විසින් පවත්වාගෙන යාම අවශ්‍ය වේ.

1.5.2 ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතිවලට අනුකූල නොවීම

අදාළ ප්‍රමිතියට යොමුව සහිතව අනුකූල නොවීම	කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
අස්පාශ්‍ය වත්කම් සඳහා වූ ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තිය මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල හෙළිදරව් කර නොතිබූ අතර ශ්‍රී ලංකා නිපැයුම් විද්‍යුත් වෙළඳ ද්වාරය සඳහා වූ දත්ත පද්ධතිය සඳහා ඉකුත් වර්ෂයේ හා සමාලෝචිත වර්ෂයේදී වැය කර තිබූ පිළිවෙළින් රු. 8,640,000 ක් හා රු. 960,000 ක් වශයෙන් එකතුව රු. 9,600,000 ක් ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිති අංක 38 අනුව අස්පාශ්‍ය වත්කම් යටතේ දැක්වීම වෙනුවට වියදම් ලෙස ගිණුම්ගත කර තිබුණි.	2023 වන විටත් වෙළඳ ද්වාරය සක්‍රීය ලෙස යොදා ගැනීමට නොහැකි වී ඇති බැවින් ඒ සඳහා වන වියදම්, වැඩසටහන් සඳහා වන වියදම් ලෙස සටහන් කර ඇත. 2024 අග භාගය වන විට වෙළඳ ද්වාරය ක්‍රියාකාරී තත්ත්වයට පත් කිරීමෙන් පසුව අස්පාශ්‍ය වත්කම් ලෙස සටහන් කරන බව.	ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතිවලට අනුකූලව මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කළ යුතුය.

1.5.3 ගිණුම්කරණ අඩුපාඩු

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
(අ) සමාලෝචිත වර්ෂයේදී ලද පුනරාවර්තන රාජ්‍ය ප්‍රදාන රු.2,690,000ක් මූලධන ප්‍රදාන ලෙස ගිණුම්ගත කර තිබුණි.	2023 වර්ෂයේ ගිණුම් ප්‍රකාශනවල නිවැරදි කරන බව.	රාජ්‍ය ප්‍රදාන නිවැරදිව ගිණුම්ගත කළ යුතුය.
(ඉ) රු. 17,490,000 ක් වූ රාජ්‍ය ප්‍රදාන ලැබීම් මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශයේ රු. 206,400 ක් ලෙස දැක්වීම හේතුවෙන් මූල්‍ය ක්‍රියාකාරකම් වලින් ජනනය වූ මුදල් ප්‍රවාහය රු. 17,283,600 කින් ඌන ගණනය වී තිබුණි.	ප්‍රාග්ධන වියදම් සඳහා ලැබුණු මුදලින් ස්ථාවර වත්කම් සඳහා ලැබුණු මුදල පමණක් දක්වා ඇති නිසා මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශයේ ශේෂයට බලපෑමක් නොමැත. නමුත් සියලුම ලැබීම් මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශයේ පෙන්විය යුතු බැවින් ඉදිරි ගිණුම් වර්ෂයේදී නිවැරදි කිරීමට එකඟවෙමි.	රාජ්‍ය ප්‍රදාන ලැබීම් නිවැරදිව මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශයේ දැක්විය යුතුය.

1.6 නීති, රීති, රෙගුලාසි සහ කළමනාකරණ තීරණ ආදියට අනුකූල නොවීම

නීති, රීති, රෙගුලාසි ආදියට යොමුව	අනුකූල නොවීම	කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
(අ) ශ්‍රී ලංකා ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී සමාජවාදී ජනරජයේ			
(i) මුදල් රෙගුලාසි 103 හා 104	2015 සිට 2019 කාලපරිච්ඡේදය තුළ අස්ථාන ගත වී තිබූ රු. 99,890 ක් වටිනා ලැප්ටොප් පරිගණකයක් හා රු. 61,900 ක් වටිනා ටැබ් පරිගණක යන්ත්‍ර 2 ක් සම්බන්ධයෙන් මුදල් රෙගුලාසි ප්‍රකාරව කටයුතු කර නොතිබුණි.	මේ සම්බන්ධව විමර්ශන සිදුකර ඇති අතර ස්ථීර තීරණයක් ලබාගැනීම සඳහා අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලයට යොමු කිරීමට යෝජනා වී ඇති බව.	මුදල් රෙගුලාසි ප්‍රකාරව කටයුතු කළ යුතුය.
(ii) මුදල් රෙගුලාසි 119	අංක PD – 6379 දරන කැබ් රථය 2020 වර්ෂයේදී සභාපතිවරයා විසින් ධාවනය කිරීමේදී ඇති වූ දෝෂයක් අලුත්වැඩියාව සඳහා වැය වූ රු. 498,110 ක මුදල සභාපතිවරයාගෙන් අය කර	කර්මාන්ත අමාත්‍යාංශයේ නීති අංශය විසින් නීතිපති දෙපාර්තමේන්තුව වෙත මේ සම්බන්ධව වාර්තා කොට ඇති අතර නීතිපති දෙපාර්තමේන්තුව විසින් අප ආයතනයෙන් ද මේ	මුදල් රෙගුලාසි ප්‍රකාරව කටයුතු කර අලාභය, වගකිව යුතු පාර්ශවයන්ගෙන් අයකර ගැනීමට කටයුතු කළ

ගත යුතු බවට මුදල් රෙගුලාසි ප්‍රකාරව සිදු කරන ලද පරීක්ෂණයෙන් නිර්දේශ කර තිබුණ ද, එම මුදල සමාලෝචිත වර්ෂයේ දෙසැම්බර් 31 දින වන විටත් අයකර ගෙන නොතිබුණි.

(iii) මුදල් රෙගුලාසි 371(2)(ආ)	සමාලෝචිත වර්ෂයේ අවස්ථා 174 කදී ලබාදුන් රු.2,584,085ක් වූ අත්තිකාරම්, ලබාගත් කාර්යය නිමකර ඇතත් 2025 පෙබරවාරි 28 දින වන විටත් පියවා නොතිබුණි. තවද 2017, 2018, 2019 සහ 2021 යන වර්ෂවල ලබාදුන් පිළිවෙලින් රු.326,250, රු.476,010, රු.402,072 සහ රු.213,575 ක් වශයෙන් එකතුව රු.1,417,907ක් වූ අත්තිකාරම් ද 2025 පෙබරවාරි 28 දින වන විටත් පියවා නොතිබුණි.	2022 වර්ෂයට අදාළ රු.4,327,165 ක් වූ අත්තිකාරම් ශේෂය 2024.10.31 වන විට රු.1,297,150 දක්වා අඩු කර ගැනීමට කටයුතු කර ඇත. 2017,2018,2019 හා 2021 යන වසරවල අත්තිකාරම් පියවීම් පිළිබඳව අදාළ නිලධාරීන් දැනුවත් කර ඇති අතර පියවීම් කටයුතු සිදු කරමින් පවතී.	මුදල් රෙගුලාසි ප්‍රකාරව අත්තිකාරම් පියවීමට කටයුතු කළ යුතුය.
(iv) 2020 අගෝස්තු 28 දිනැති රාජ්‍ය මුදල් චක්‍රලේඛ අංක 01/2020 මගින් සංශෝධිත මුදල් රෙගුලාසි 756(6)	2022 සහ 2023 වර්ෂවල භාණ්ඩ සමීක්ෂණ වාර්තා 2025 ජුනි 20 දින වනවිටත් විගණකාධිපති වෙත ඉදිරිපත් කර නොතිබුණි.	2022 වර්ෂයට අදාළව භාණ්ඩ සමීක්ෂණ මණ්ඩලය පත් කිරීම ප්‍රමාද වී ඇති බව පිළිගනිමි. 2022 වර්ෂයට අදාළ සමීක්ෂණ වාර්තාව 2024 අගෝස්තු මස 02 වන දින සමීක්ෂණ මණ්ඩලය විසින් ලබා දී ඇත. 2023 වර්ෂයට අදාළ භාණ්ඩ සමීක්ෂණ මණ්ඩලය 2023 දෙසැම්බර් මස 11 වන දින පත් කර ඇති අතර වැඩ කටයුතු බොහෝදුරට අවසන් වී ඇත.	චක්‍රලේඛ විධිවිධාන ප්‍රකාරව නියමිත දිනට භාණ්ඩ සමීක්ෂණය අවසන් කර විගණනය වෙත ඉදිරිපත් කළ යුතුය.

2. මූල්‍ය සමාලෝචනය

2.1 මූල්‍ය ප්‍රතිඵල

සමාලෝචිත වර්ෂයේ මෙහෙයුම් ප්‍රතිඵලය රු.3,740,582ක අතිරික්තයක් වූ අතර ඊට අනුරූප ඉකුත් වර්ෂයේ අතිරික්තය රු.8,687,298 ක් විය. ඒ අනුව මූල්‍ය ප්‍රතිඵලයෙහි රු.4,946,716ක පිරිහීමක්

නිරීක්ෂණය විය. මෙම පිරිහීමට වර්ෂයට අදාළ මූලධන ප්‍රදාන ලැබීම් රු. 17,504,312 කින් අඩුවීම ප්‍රධාන වශයෙන් හේතු වී තිබුණි.

3. මෙහෙයුම් සමාලෝචනය
3.1 කළමනාකරණ අකාර්යක්ෂමතා

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරීත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
(අ) අධිකාරිය සඳහා ISO සහතිකය ලබා ගැනීම සඳහා 2016 වර්ෂයේදී රු. 71,762 ක් ද, 2017 වර්ෂයේදී රු. 125,000 ක් ද, 2018 වර්ෂයේදී රු. 35,880 ක් ද, වශයෙන් එකතුව රු. 232,642 ක මුදල් වැයකර තිබුණද 2024 දෙසැම්බර් 31 දින වන විටත් ISO සහතිකය ලබාගෙන නොතිබුණි.	2016, 2017 හා 2018 වර්ෂ වලදී ආයතනය ස්ථාන කිහිපයකට මාරුවීම සිදු හේතුවෙන් ISO ලබාගැනීමට අවශ්‍ය පරිසරය නැවත සකස් කර ගැනීමට සැලකිය යුතු මුදලක් දැරීමට සිදු විය. 2023 වර්ෂයේ මැද භාගයේදී අධිකාරියට නිශ්චිත ස්ථානයක් ලැබුණද ISO වැනි සහතිකයක් ලබා ගැනීමට අධිකාරියේ කටයුතු තව දුරටත් ක්‍රමවත් කර ගැනීමට අවශ්‍ය වේ. මේ වන විට ISO ලබා ගැනීමට ප්‍රතිපාදන වෙන් කර නොමැති අතර අධිකාරියේ ඉහත කටයුතු අවසන් වූ පසු නැවත ISO ලබා ගැනීමට අවශ්‍ය කටයුතු ආරම්භ කළ හැකි වේ.	ISO සහතිකය ලබා ගැනීම සඳහා අවශ්‍ය කටයුතු කඩිනමින් ක්‍රියාත්මක කළ යුතුය.
(ආ) 2023 වර්ෂයේ ක්‍රියාකාරී සැලසුම් අනුව වරලත් ව්‍යාපාර (Franchise Shops) මගින් අවම වශයෙන් සැපයුම්කරුවන් 25 දෙනෙකු හඳුන්වා දීමට සැලසුම් කර තිබුණ ද, 2023 වර්ෂය තුළදී එකඳු වරලත් ව්‍යාපාරයක්වත් ආරම්භ කර නොතිබුණි. තවද Made in Sri Lanka වෙළඳ ද්වාරය තුළ අවම වශයෙන් සැපයුම්කරුවන් 1000 ක් ලියාපදිංචි කිරීමට සහ ක්ෂේත්‍ර, සුළු හා මධ්‍ය පරිමාණ ව්‍යවසායකයින්ට අදාළ දත්ත පද්ධතියක් ස්ථාපිත කිරීමේ ව්‍යාපෘතිය යටතේ අවම වශයෙන් ව්‍යවසායකයින් 750,000 ක් ලියාපදිංචි කිරීමට සැලසුම් කර තිබුණ ද, 2023 දෙසැම්බර් 31 දින වන විටත් පිළිවෙළින් සැපයුම්කරුවන් 216 ක් සහ ව්‍යවසායකයින් 260,000 ක් පමණක් ලියාපදිංචි කර තිබුණි.	වරලත් ව්‍යාපාර ආරම්භ කිරීම සඳහා ප්‍රමාණවත් මුදල් නොමැති කම හේතු වී ඇත. Epic Lanka ආයතනය සහ Daraz, Dialog, Mother Sri Lanka Foundation වැනි පුද්ගලික අංශයේ ආයතන සමඟ ද්වාරයේ පවතින භාණ්ඩ ගබඩා කර ගැනීම වැනි ප්‍රායෝගික ගැටලු සාකච්ඡා කර සුදුසු පිළියම් යෙදීමට කටයුතු සිදු කර ඇත.	සැලසුම් කළ කාර්යයන් ක්‍රියාත්මක කිරීමට කටයුතු කළ යුතුය.

(ඇ) 2016 අප්‍රේල් 11 දිනැති අමාත්‍ය මණ්ඩල පත්‍රිකා අංක NP/IND/CM/16/02 යටතේ මාකදුර කර්මාන්ත පුරයේ පෙරවැඩුම් තාක්ෂණ හුවමාරු මධ්‍යස්ථානයක් (Incubator and Technology Transfer Center) ලෙස 2017 වර්ෂයේදී B Express Ltd නමින්, සීමාසහිත සමාගමක් ආරම්භකර කොටස් අයිතියෙන් සියයට 60 ක් අධිකාරියට හිමිවන අයුරින් සීමිත සමාගමක් ලෙස සමාගම් පනත යටතේ ලියාපදිංචි කර තිබුණි. පහත නිරීක්ෂණයන් කෙරේ.

(i) අධිකාරියට අනුබද්ධිත සමාගම 2017 වසරේ ආරම්භයේ සිට 2023 වර්ෂය දක්වා මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙළ කර විගණනයට ඉදිරිපත් කර නොතිබුණ ද, ඒ පිළිබඳ අධිකාරියේ කළමණාකාරීත්වයේ අවධානය යොමු කර නොතිබුණි.	අධිකාරියේ ගණකාධිකාරී විසින් 2022 හා 2023 මාර්තු මස දක්වා වසරවල අවසන් ගිණුම් පිළියෙළ කොට ඇති බැවින් අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලයක් මේවන විටත් පත්වී නොමැති බැවින් අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලය පත් වූ විගසම ගිණුම් විගණනය සඳහා ඉදිරිපත් කිරීමට නියමිතය.	මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙළ කර නියමිත දිනට විගණනයට ඉදිරිපත් කළ යුතුය.
(ii) කර්මාන්ත හා වාණිජ කටයුතු අමාත්‍යාංශය විසින් නිකුත් කර තිබූ අංක MIC/SME//13ITTC-01 හා 2016 අගෝස්තු 06 දිනැති ලිපිය අනුව, අදාළ සමාගමේ මෙහෙයුම් වියදම් එකාබද්ධ අරමුදලට වැය බරක් නොවිය යුතු වුවද සමාලෝචිත වර්ෂය තුළ රු. 500,000 ක් සමාගමේ මෙහෙයුම් කටයුතු සඳහා රජයේ අරමුදල් වැය කර තිබුණි.	මුල් අවදියේදී ආදර්ශ ව්‍යාපෘතියක් ලෙස ක්‍රියාත්මක වූ හෙයින් සැලකිය යුතු අදායමක් ඉපයීමට නොහැකි විය. ඉන් පසුව කොවිඩ් වසංගතය හේතුවෙන් කිහිප වාරයකදී වසා තිබීමට හේතු වූයෙන් ව්‍යාපෘතියේ ඉලක්ක වලට යාමට නොහැකි විය. මේ හේතුව නිසා නැවත ව්‍යාපෘතිය ආරම්භ කර ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා මෙහෙයුම් වියදම් සඳහා අධිකාරියේ අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලය විසින් රුපියල් ලක්ෂ 5ක මුදලක් ලබාදෙන ලදී.	එකඟ වූ කොන්දේසි අනුව කටයුතු කළ යුතුය.
(iii) සමාගමේ වත්කම් ලේඛනය අනුව රු. 21,189,016 ක් වටිනා යන්ත්‍ර 30 ක් සමාගම සතුව පැවතිය ද, 2021 නොවැම්බර් 16 දිනැති අංක පි.ඊ.ඩී 01/2021 දරන රාජ්‍ය ව්‍යාපාර චක්‍රලේඛය මගින් ප්‍රකාශිත මෙහෙයුම් අත්පොතෙහි 6.7 ඡේදය අනුව වාර්ෂික වත්කම් සත්‍යාපනයක් සිදුකර නොතිබුණි. මෙයින් යන්ත්‍ර 9 ක් වර්ෂ 2 කට අධික කාලයක සිට අක්‍රියව පැවති	වත්කම් සම්මත ආකාරයට සත්‍යාපනය කර වර්ගීකරණයක් සිදු කර නොතිබුණද වත්කම් පිළිබඳ ලේඛනයක් නඩත්තු කර ඇත. කොවිඩ් වසංගතය පැමිණීමට පෙර මෙම යන්ත්‍ර සියල්ලම මිලදී ගත් කාර්යයෙහි යොදවන ලදී. මෙම යන්ත්‍රෝපකරණ භාවිතාකර වයඹ විශ්වවිද්‍යාලය විසින් පර්යේෂණ	යන්ත්‍ර ඵලදායී ලෙස උපයෝජනය සඳහා අවශ්‍ය ක්‍රියාමාර්ග ගත යුතුය.

අතර ව්‍යවසායක අවශ්‍යතා නොසලකා මිලදී ගෙන තිබීම හේතුවෙන්, ව්‍යවසායකයන් විසින් එම යන්ත්‍ර ඉල්ලුම් නොකිරීම මත යන්ත්‍ර 04 ක් නිශ්කාර්යව පැවතුණි. දැනට භාවිතයට ගනු ලබන යන්ත්‍රවල ද ධාරිතාවය උෞත උපයෝජිතව පැවතුණි.

පවා සිදු කරන ලදී. කොවිඩ් වසංගතය හේතුවෙන් බොහෝ යන්ත්‍ර අක්‍රිය විය. දැනට මෙම යන්ත්‍ර යථා තත්ත්වයට ගැනීමට සහ යන්ත්‍ර නැවත ප්‍රචාරණයට හා ප්‍රවර්ධනයට අවශ්‍ය කටයුතු සිදු කරමින් පවතී.

(iv) අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩල තීරණයක් මත මධ්‍යස්ථානයේ කළමනාකරණ හා මෙහෙයුම් කටයුතු සඳහා 2023 වර්ෂයේ අප්‍රේල් මාසයේ සිට පෞද්ගලික ආයතනයක් තෝරාගෙන තිබූ අතර එම ආයතනය තෝරා ගැනීම සම්බන්ධ තොරතුරු විගණනයට ඉදිරිපත් නොවුණි .

මධ්‍යස්ථානයේ ඉදිරි සැලැස්ම සහ අනාගත දිශානතිය පිළිබඳව 2022 ඔක්තෝබර් 28 දින පැවැත්වූ සාකච්ඡාවේදී මධ්‍යස්ථානයේ කටයුතු අධීක්ෂණය කිරීම සඳහා පූර්ණ කාලීන කළමනාකරුවෙකු සහ තාක්ෂණික නිලධාරියෙකු පත් කිරීමට තීරණය විය. 2022 අගෝස්තු 26 වැනි දින NEDA හි විගණන සහ කළමනාකරණ කමිටු රැස්වීමේදී මෙම තීරණය සමාලෝචනය කරන ලද අතර තවදුරටත් ඇගයීම සඳහා 2023 මාර්තු 24 වැනි දින ලේකම්වරයාගේ ප්‍රධානත්වයෙන් අමාත්‍යාංශයේදී තවත් රැස්වීමක් පැවැත්විණි. මෙම රැස්වීමේදී TRACE මධ්‍යස්ථානය කළමනාකරණය කිරීම සඳහා සුදුසු අපේක්ෂකයෙකු ලෙස හඳුනා ගන්නා ලදී. එම ආයතනය ලාභ නොලබන සංවිධානයක් ලෙස රජය විසින් සපයන ලද මූලික ප්‍රාග්ධනය සමඟ නාගරික සංවර්ධන අධිකාරියේ සහාය ඇතිව පිහිටුවන ලදී. TRACE වර්ග අඩියකට ඉහළම විදේශ මුදල් ආදායමක් ගෙන ඒම සහ කිසිදු වියදමකින් තොරව ඉන්කියුබේෂන් මධ්‍යස්ථාන කළමනාකරණය කිරීම යන පදනම මත තෝරාගන්නා ලදී. එයට අදාළ සියලු තොරතුරු අප සතුව ඇත.

අරමුණු ළඟා කර ගැනීමට අවශ්‍ය ක්‍රියාමාර්ග ගත යුතු අතර විගණනයට අවශ්‍ය තොරතුරු සැපයිය යුතුය.

(ඇ) 2006 අංක 17 දරන ජාතික ව්‍යවසාය සංවර්ධන අධිකාරිය පනතේ 13(ආ) සහ 13(උ) වගන්ති අනුව අධිකාරියේ පහත සඳහන් අරමුණු ඉටුකර ගැනීම කෙරෙහි සමාලෝචිත වර්ෂය අවසන් වන විටත් අවධානය යොමුකර නොතිබුණි.

(i) විදේශ වෙළෙඳපලවල් ජයග්‍රහණය කිරීමට හැකි දේශීය ව්‍යවසායන් ජාත්‍යන්තරකරණය කිරීමේ අරමුණින් ව්‍යවසායන් ශ්‍රී ලංකාවෙන් පිටත පිහිටුවීම සහ ක්‍රියාත්මක කිරීම උනන්දු කරවීම සඳහා දිරි ගැන්වීම.	මේ සඳහාම වූ විශේෂ වැඩසටහන් ක්‍රියාත්මක නොවූවද දැනට ක්‍රියාත්මක වන වැඩසටහන් තුළින් විදේශීය සම්බන්ධීකරණයන් ගොඩනැගීම සඳහා අවස්ථාව ව්‍යවසායකයින්ට ලැබේ. ඉදිරියේදී වාණිජ මණ්ඩල ඒකාබද්ධ කරගනිමින් තවදුරටත් අවස්ථාවන් උදාකර දීම පිණිස අවශ්‍ය පහසුකම් ලබා දීමට කටයුතු කිරීමට අපේක්ෂා කෙරේ.	පනතේ අරමුණු ළඟාකර ගැනීමට අවශ්‍ය කටයුතු ඉටුකළ යුතුය.
---	---	--

(ii) තාක්ෂණික දියුණුව, නිෂ්පාදන සංවර්ධනය සහ ජෛව විවිධත්වය වාණිජකරණයට අදාළ පර්යේෂණ සහ සංවර්ධනය ප්‍රවර්ධනය කිරීම සඳහා තාක්ෂණික සංවර්ධන අරමුදලක් පිහිටුවීම.	තාක්ෂණික අරමුදලක් නොතිබුනද තාක්ෂණික සංවර්ධන කටයුතු සඳහා අවශ්‍ය පහසුකම් අනෙකුත් සංවර්ධන වැඩසටහන් තුළින් සිදුවෙයි. තාක්ෂණික අරමුදලක් පිහිටුවීම සඳහා අවශ්‍ය SEED money ලබාගැනීමට වර්තමානයේදී අපහසුවන අතර ඉදිරියේදී අදායම් උත්පාදන වැඩසටහන් තුළින් ලැබෙන අදායම් අනුමැතියක් සහිතව මේ අරමුදල සඳහා යෙදවීමට අධිකාරිය අපේක්ෂා කෙරේ.	පනතේ අරමුණු ළඟාකර ගැනීමට අවශ්‍ය කටයුතු ඉටුකළ යුතුය.
---	---	--

(ඉ) අධිකාරියේ එක් එක් අංශය සතුව භාවිතයේ පවතින ස්ථාවර වත්කම් සඳහා සම්මත වර්ගීකරණ ක්‍රමයක් අනුගමනය කර නොතිබුණු අතර ස්ථාවර වත්කම් ලේඛනයේ සඳහන් වත්කම්වල භෞතික වශයෙන් ඇති ප්‍රමාණය ස්ථාවර වත්කම් ප්‍රමාණය සමඟ සසඳා නොතිබුණි. වත්කම් සම්බන්ධයෙන් වූ අභ්‍යන්තර පාලන ක්‍රම අනුගමනය නොකිරීම හේතුවෙන් වත්කම්වල භෞතික පැවැත්ම හා වත්කම්වල ආරක්ෂාව තහවුරු කර ගැනීමට නොහැකිව තිබුණි.	අධිකාරියේ වත්කම් QR කේත යොදා ගනිමින් අංකනය කර ඇති අතර එහි වැඩි දියුණු කිරීම මේ වන විට සිදු කරමින් පවතී.	ස්ථාවර වත්කම් නිසි පරිදි වර්ගීකරණය කර ලේඛනගත කළ යුතුය.
---	--	---